ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 11. novembra 2004 *

Vo veci C-457/02,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný uznesením Tribunale penale di Terni (Taliansko) z 20. novembra 2002 a doručený Súdnemu dvoru 18. decembra 2002, ktorý súvisí s trestným konaním proti:

Antonio Niselli,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia C. Gulmann a J.-P. Puissochet (spravodajca),

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: M. Múgica Arzamendi, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 6. mája 2004,

* Jazyk konania: taliančina.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— pán Niselli, v zastúpení: L. Mattrella a E. Morigi, advokáti,

— talianska vláda, v zastúpení: I. M. Braguglia, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci M. Fiorilli, avvocato dello Stato,

— rakúska vláda, v zastúpení: E. Riedl, splnomocnený zástupca,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: M. Kostantidinis a R. Amorosi, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci G. Bambara, advokát,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 10. júna 2004,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Rady 75/442/EHS z 15. júla 1975 o odpadoch (Ú. v. ES L 194, s. 39), zmenenej a doplnenej smernicou Rady 91/156/EHS z 18. marca 1991 (Ú. v. ES L 78, s. 32) a rozhodnutím Komisie 96/350/ES z 24. mája 1996 (Ú. v. ES L 135, s. 32, ďalej len „smernica 75/442").

2 Tento návrh bol podaný v rámci trestného konania začatého proti pánovi Niselli, obžalovanému z nakladania s odpadom bez predbežného povolenia príslušného orgánu.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Účelom smernice 75/442 je aproximácia právnych úprav členských štátov v oblasti nakladania s odpadmi.

4 Článok 1 písm. a) prvý odsek tejto smernice definuje odpad ako „akúkoľvek látku alebo predmet v kategórii ustanovenej v prílohe I, ktorej sa jej držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je povinný sa jej zbaviť".

5 Príloha I smernice 75/442 s názvom „Kategórie odpadu" osobitne uvádza v bode Q 1 „odpad z výroby alebo spotreby, ktorý nie je bližšie špecifikovaný", v bode Q 14 „výrobky, pre ktoré už držiteľ nemá využitie (napr. vyradené predmety z poľnohospodárstva, domácností, kancelárií, obchodov a pod.)" a v bode Q 16 „akékoľvek materiály, látky či výrobky, ktoré nie sú obsiahnuté v uvedených kategóriách."

6 Článok 1 písm. a) druhý odsek smernice 75/442 uložil Komisii Európskych spoločenstiev úlohu zostaviť „zoznam odpadov, ktoré patria do kategórií uvedených

v prílohe I" (ďalej len „zoznam odpadov"). Ten je predmetom rozhodnutia Komisie 2000/532/ES z 3. mája 2000, nahrádzajúceho rozhodnutie 94/3/ES, ktorým sa vydáva zoznam odpadov podľa článku 1 písm. a) smernice 75/442 a rozhodnutie Rady 94/904/ES, ktorým sa vydáva zoznam nebezpečných odpadov podľa článku 1 ods. 4 smernice Rady 91/689/EHS o nebezpečných odpadoch (Ú. v. ES L 226, s. 3). Tento zoznam bol niekoľkokrát zmenený a doplnený a zvlášť naposledy rozhodnutím Rady 2001/573/ES z 23. júla 2001 (Ú. v. ES L 203, s. 18). Zoznam odpadov je platný od 1. januára 2002. Pod kapitolou 17 tohto zoznamu sú uvedené „stavebné odpady a odpady z demolácií (vrátane stavby ciest)". Rôzne druhy kovových odpadov sú uvedené pod kódom 17 04 tejto kapitoly. V úvode zoznamu odpadov sa upresňuje, že toto je harmonizovaný zoznam odpadov, ktorý sa bude periodicky kontrolovať a revidovať, ale že jednako „zaradenie materiálu do zoznamu však neznamená, že materiál je odpadom za každých okolností. Materiál sa považuje za odpad, len keď vyhovuje definícii odpadu podľa článku 1 písm. a) smernice 75/442."

7 Článok 1 písm. b) uvedenej smernice definuje „pôvodcu" ako „kohokoľvek, ktorého činnosťou vzniká odpad (‚prvotný pôvodca'), alebo každý, kto vykonáva predspracovanie, zmiešavanie či iné úkony, ktorých výsledkom je zmena povahy alebo zloženia tohto odpadu".

8 Pokiaľ ide o „držiteľa", ten je definovaný v článku 1 písm. c) smernice 75/442 ako „pôvodca odpadu alebo fyzická či právnická osoba, ktorá ma odpad v držbe".

9 Článok 1 písm. d) uvedenej smernice definuje „nakladanie" s odpadom ako „zber, prepravu, zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadu vrátane dozoru nad týmito činnosťami a následnú starostlivosť o miesta zneškodňovania".

10 Článok 1 písm. e) a f) definujú „zneškodňovanie" a „zhodnocovanie" odpadu ako ktorúkoľvek z činností, ktoré sú uvedené v príslušných prílohách II A a II B. Tieto prílohy boli upravené na základe vedecko-technického pokroku rozhodnutím Komisie 96/350/CE z 24. mája 1996 (Ú. v. ES L 135, s. 32). Medzi činnosťami zhodnocovania vymenovanými v prílohe II B je pod bodom R 4 uvedená „recyklácia alebo spätné získavanie iných anorganických materiálov" a pod bodom R 13 „skladovanie materiálov určených na akúkoľvek z činností [uvedených v tejto prílohe], (okrem dočasného uloženia pred zberom na mieste vzniku)".

11 Článok 3 ods. 1 písm. b) smernice 75/442 stanovuje zvlášť, že členské štáty prijmú vhodné opatrenia na podporu zhodnocovania odpadu prostredníctvom recyklácie, opätovného použitia alebo obnovenia či akéhokoľvek iného procesu umožňujúceho získanie druhotných surovín.

12 Článok 4 tej istej smernice stanovuje, že členské štáty prijmú nevyhnutné opatrenia na zaistenie toho, aby sa odpad zhodnocoval alebo zneškodňoval bez ohrozenia ľudského zdravia a bez použitia postupov či metód, ktoré by mohli poškodiť životné prostredie, najmä bez ohrozovania vody, ovzdušia, pôdy, rastlín a živočíchov a bez nepriaznivého ovplyvňovania krajiny alebo miest zvláštneho záujmu. Tento článok upresňuje, že členské štáty taktiež prijmú nevyhnutné opatrenia na zákaz svojvoľného opúšťania, nepovoleného ukladania a nekontrolovateľného zneškodňovania odpadu.

13 Články 9 a 10 smernice 75/442 určujú, že každé zariadenie alebo podnik, ktorý vykonáva činnosti zneškodňovania odpadu alebo činnosti zhodnocovania odpadu, musí získať povolenie od príslušného orgánu.

14 Článok 11 smernice 75/442 však pripúšťa za určitých podmienok výnimku z požiadavky tohto povolenia.

Vnútroštátna právna úprava

15 Smernica 75/442 bola prevzatá do talianskeho právneho poriadku legislatívnym dekrétom č. 22 z 5. februára 1997 (bežná príloha GURI č. 38 z 15. februára 1997), týkajúcim sa uplatňovania smernice 91/156/EHS o odpadoch, smernice 91/689/EHS o nebezpečných odpadoch a smernice 94/62/ES o obaloch a odpadoch z obalov, zmeneným a doplneným legislatívnym dekrétom č. 389 z 8. novembra 1997 (GURI č. 261 z 8. novembra 1997, ďalej len „legislatívny dekrét č. 22/97").

16 Článok 6 ods. 1 písm. a) legislatívneho dekrétu č. 22/97 definuje „odpad" ako „akúkoľvek látku alebo predmet spadajúce do kategórií uvedených v prílohe A, ktorých sa držiteľ zbavuje, má v úmysle sa zbaviť alebo má povinnosť sa zbaviť". Príloha A tohto legislatívneho dekrétu prevzala zoznam „kategórií odpadu" z prílohy I smernice 75/442. Prílohy B, C a D legislatívneho dekrétu č. 22/97 uvádzajú príslušné činnosti zneškodňovania odpadu a činnosti zhodnocovania odpadu rovnakým spôsobom ako prílohy II A a II B smernice 75/442, ako i nebezpečné odpady podľa článku 1 ods. 4 smernice 91/689.

17 Pre nakladanie s určitými druhmi odpadov legislatívny dekrét č. 22/97 vyžaduje povolenie správneho orgánu. V takom prípade absencia tohto povolenia zakladá trestnoprávnu zodpovednosť.

18 Následne po začatí trestného konania vo veci samej bol vydaný zákonný dekrét č. 138 z 8. júla 2002 (GURI č. 158 z 8. júla 2002), teraz zákon č. 178 z 8. augusta 2002 (GURI č. 187 z 10. augusta 2002, ďalej len „zákonný dekrét č. 138/02").

19 V článku 14 tohto zákonného dekrétu je uvedený „pôvodný výklad" definície „odpad" v zmysle legislatívneho dekrétu č. 22/97, ktorý upresňuje:

„1. Výrazy ‚zbavuje sa', ‚má v úmysle' alebo ‚má povinnosť sa zbaviť" uvádzané v článku 6 ods. 1 písm. a) legislatívneho dekrétu [č. 22/97] a ich neskoršie zmeny... sa vykladajú takto:

a) ‚zbavuje sa': akékoľvek správanie, na základe ktorého priamo alebo nepriamo, určitá látka, predmet alebo hmota sú určené alebo podliehajú činnosti zneškodňovania alebo zhodnocovania podľa príloh B a C legislatívneho dekrétu [č. 22/97];

b) ‚má v úmysle': vôľa určiť látky, predmety alebo hmoty k výkonu činnosti zneškodňovania alebo zhodnocovania podľa príloh B a C legislatívneho dekrétu [č. 22/97];

c) ‚má povinnosť sa zbaviť': povinnosť postúpiť predmet, látku alebo hmotu k výkonu činnosti zhodnocovania alebo zneškodňovania, uložená ustanovením zákona, aktom orgánov verejnej moci alebo samotnou povahou tohto predmetu, látky alebo hmoty či z dôvodu, že tieto sú uvedené v zozname nebezpečných odpadov uvedeného v prílohe D legislatívneho dekrétu [č. 22/97].

2. Písmená b) a c) odseku 1 sa nevzťahujú na hmoty, látky alebo predmety, ktoré sú zostatkom po výrobe alebo spotrebe, pokiaľ je splnená jedna z nasledujúcich podmienok:

a) tieto môžu byť alebo sú efektívne a reálne opätovne použité v rovnakom výrobnom alebo spotrebnom procese, alebo analogickom či odlišnom procese, bez žiadneho predchádzajúceho spracovania a bez poškodzovania životného prostredia;

b) tieto môžu byť alebo sú efektívne a reálne opätovne použité v rovnakom výrobnom alebo spotrebnom procese, alebo analogickom či odlišnom procese, po predchádzajúcom spracovaní bez potreby žiadnej z činností zhodnocovania, ktoré sú uvedené v prílohe C legislatívneho dekrétu [č. 22/97]."

Konanie pred vnútroštátnym súdom a prejudiciálne otázky

20 Pán Niselli, člen štatutárneho orgánu konajúci v mene spoločnosti ILFER SpA, bol obvinený z trestného činu nedovoleného nakladania s odpadom. Talianska polícia totiž zadržala náves spoločnosti ILFER SpA prevážajúci železný materiál bez tlačiva označujúceho odpad, ktoré vyžaduje legislatívny dekrét č. 22/97. Okrem toho bolo zistené, že náves nie je zapísaný v vnútroštátnom registri podnikov nakladajúcich s odpadom, ako to ukladá tento legislatívny dekrét.

21 Podľa technického posudku vypracovaného v priebehu konania zadržaný materiál pochádzal z rozobratých strojov a vozidiel alebo zo zberu surovín daných do šrotu. Jeho spoločnou charakteristikou bolo železné zloženie, či už čisté alebo s prímesou

iných kovov a čiastočné znečistenie organickými látkami, ako sú laky, mazivá a vlákna. Tento materiál bol výsledkom rôznych technologických procesov, z ktorých bol vyradený, pretože sa v nich už viac nedal využiť.

22 Pokiaľ ide o vplyv na trestné konanie po nadobudnutí platnosti zákonného dekrétu č. 138/02, Tribunale penale di Terni sa v podstate pýta na „pôvodný výklad" pojmu odpad uvedený v článku 14 zákonného dekrétu č. 138/02, ktorý by mohol byť v rozpore so smernicou 75/442. Podľa takéhoto výkladu konanie vytýkané pánovi Niselli by už nebolo trestným činom, pretože zadržaný železný šrot bol určený na opätovné použitie, a teda by nebol kvalifikovaný ako odpad. Za predpokladu, že tento výklad by nebol v súlade so smernicou 75/442, trestné konanie by malo pokračovať na základe vzneseného obvinenia.

23 S upresnením, že Komisia začala proti Talianskej republike konanie pre nesplnenie povinnosti, ktoré jej vyplývajú zo smernice 75/442, Tribunale penale di Terni rozhodol konanie prerušiť a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1) Je možné, aby pojem odpad závisel taxatívne od nasledujúcej podmienky, a to že výrazy ‚zbavuje sa', ‚má v úmysle' alebo ‚má povinnosť sa zbaviť" prebraté Talianskom článkom 6 ods. 1 písm. a) legislatívneho dekrétu [č. 22/97], sa vykladajú:

a) ‚zbavuje sa': akékoľvek správanie, na základe ktorého priamo alebo nepriamo, určitá látka, predmet alebo hmota sú určené alebo podliehajú činnosti zneškodňovania alebo zhodnocovania podľa príloh B a C legislatívneho dekrétu [č. 22/97];

b) ‚má v úmysle': vôľa určiť látky, predmety alebo hmoty k výkonu činnosti zneškodňovania alebo zhodnocovania podľa príloh B a C legislatívneho dekrétu [č. 22/97];

c) ‚má povinnosť sa zbaviť': povinnosť postúpiť predmet, látku alebo hmota k výkonu činnosti zhodnocovania alebo zneškodňovania, uložená ustanovením zákona, aktom orgánov verejnej moci alebo samotnou povahou tejto látky, predmetu alebo hmoty či z dôvodu, že tieto sú uvedené v zozname nebezpečných odpadov uvedeného v prílohe D legislatívneho dekrétu [č. 22/97]?

2) Je možné, aby sa pojem odpad taxatívne nevzťahoval na hmoty, látky alebo predmety, ktoré sú zostatkom po výrobe alebo spotrebe, pokiaľ je splnená jedna z týchto podmienok:

a) ak tieto môžu byť alebo sú efektívne a reálne opätovne použité v rovnakom výrobnom alebo spotrebnom procese, alebo analogickom či odlišnom procese, bez žiadneho predchádzajúceho spracovania a bez poškodzovania životného prostredia;

b) tieto môžu byť alebo sú efektívne a reálne opätovne použité v rovnakom výrobnom alebo spotrebnom procese, alebo analogickom či odlišnom procese, po predchádzajúcom spracovaní bez potreby žiadnej z činností zhodnocovania, ktoré sú uvedené v prílohe C legislatívneho dekrétu č. 22/97 platného v Taliansku (ktorý doslovne prevzal prílohu II smernice 91/156/EHS)?"

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti

24 Talianska vláda jednak uvádza, že výklad práva Spoločenstva požadovaný od Súdneho dvora nie je potrebný, pretože výkladové ťažkosti uvádzané vnútroštátnym súdom nejestvujú v talianskej súdnej praxi.

25 Talianska vláda taktiež tvrdí, že prejudiciálne otázky sú neprípustné z dôvodu, že vnútroštátny súd navrhuje, aby sa Súdny dvor vyslovil v otázke nesplnenia povinnosti vytýkanej Talianskej republike v rámci konania začatého na návrh Komisie, na ktoré sa odvoláva uznesenie, ktorým boli položené prejudiciálne otázky.

26 Tieto dve tvrdenia treba zamietnuť. Je výlučne na vnútroštátnom sudcovi, ktorý rozhoduje vo veci a nesie zodpovednosť za rozhodnutie, aby zvážil s ohľadom na osobitosti prípadu potrebu prejudiciálneho rozhodnutia pre vyhlásenie rozsudku vo veci samej, ako aj náležitosť otázok položených Súdnemu dvoru. Následkom toho je Súdny dvor v zásade povinný rozhodnúť, ak sa položené otázky týkajú výkladu práva Spoločenstva. Odmietnutie rozhodnutia o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom je možné, len ak zjavne ide o výklad práva Spoločenstva alebo skúmanie platnosti právneho predpisu Spoločenstva, požadované vnútroštátnym súdom, ktoré nemajú žiadnu súvislosť so skutočnosťami alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nemá k dispozícii podklady o skutkovom a právnom stave, ktoré sú potrebné pre riadne zodpovedanie položených otázok (pozri najmä rozsudok z 13. marca 2001, PreussenElektra, C-379/98, Zb. s. I-2099, body 38 a 39).

27 V danom prípade však tomu tak nie je. Na jednej strane zo spisu vyplýva, že otázky položené Súdnemu dvoru majú priamu súvislosť s predmetom veci prejednávanej Tribunale penale di Terni. Na druhej strane skutočnosť, že Komisia začala proti Talianskej republike konanie o nesplnenie povinnosti, ktorá jej vyplýva zo smernice 75/442, nemá vplyv na opodstatnenosť prejudiciálnych otázok.

28 Bez spochybňovania právomoci Súdneho dvora prejednať a rozhodnúť vo veci, Komisia vo svojich písomných pripomienkach uviedla, že sudca vnútroštátneho súdu sa nemôže odvolávať na smernicu 75/442, aby určil alebo rozšíril trestnú zodpovednosť pána Niselliho za predpokladu, že Súdny dvor určí, že článok 14 zákonného dekrétu č. 138/02 vylučujúceho trestnú zodpovednosť obvineného nie je v súlade s uvedenou smernicou.

29 V tomto ohľade treba uviesť, že smernica nemôže celkom iste sama osebe vytvoriť záväzky jednotlivca a nemožno sa na ňu ako takú teda odvolávať (pozri najmä rozsudok zo 14. septembra 2000, Collino a Chiappero, C-343/98, Zb. s. I-6659, bod 20). Takisto smernica nemôže sama osebe a nezávisle na právnom predpise členského štátu, ktorý bol prijatý na jej vykonanie, mať za následok určenie alebo rozšírenie trestnej zodpovednosti osôb, ktoré konajú v rozpore s jej ustanoveniami (pozri najmä rozsudky z 8. októbra 1987, Kolpinghuis Nijmegen, 80/86, Zb. s. 3969, bod 13, a z 26. septembra 1996, Arcaro, C-168/95, Zb. s. I-4705, bod 37).

30 V danom prípade je však isté, že v čase skutočností, ktoré mali za následok začatie trestného konania proti pánovi Nisellimu, tieto mohli prípadne predstavovať porušenie práva postihnuteľné trestnoprávnou sankciou. Za týchto podmienok nie je vhodné skúmať dôsledky, ktoré by mohli vyplynúť zo zásady zákonnosti trestov pri uplatňovaní smernice 75/442 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. júna 1997, Tombesi a i., C-304/94, C-330/94, C-342/94 a C-224/95, Zb. s. I-3561, bod 43).

31 Návrh na začatie prejudiciálneho konania je teda prípustný.

O veci samej

O prvej otázke

32 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa výrazy „zbavuje [sa]", „chce sa... zbaviť" alebo „je povinný sa... zbaviť", uvedené v článku 1 písm. a) prvom odseku smernice 75/442 obmedzene týkajú prípadov, keď priamo alebo nepriamo držiteľ látky alebo predmetu tieto posiela alebo predkladá k výkonu činností zneškodňovania alebo zhodnocovania uvedených v prílohách II A a II B tejto smernice, na ktoré odkazuje talianska právna úprava, alebo má vôľu či povinnosť tak urobiť podľa zákona, aktu orgánov verejnej moci alebo z dôvodu samotnej povahy uvedenej látky či predmetu, alebo z dôvodu, že sú uvedené v zozname nebezpečného odpadu.

33 Rozsah pôsobnosti pojmu odpad závisí od významu slova „zbaviť [sa]". Tento musí byť vykladaný z pohľadu cieľa smernice 75/442, ktorým podľa svojho tretieho odôvodnenia je ochrana ľudského zdravia a životného prostredia pred škodlivými účinkami spôsobovanými zberom, prepravou, úpravou, skladovaním a odstraňovaním odpadu, ako aj z pohľadu článku 174 ods. 2 ES, ktorý stanovuje, že politika životného prostredia Spoločenstva sa zameriava na vysokú úroveň jeho ochrany a zvlášť vychádza zo zásad ochrany a prevencie (pozri najmä rozsudok z 18. apríla 2002, Palin Granit a Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus, C-9/00, Zb. s. I-3533, ďalej len „rozsudok Palin Granit", body 22 a 23).

34 Smernica 75/442 však neponúka žiadne určujúce kritérium na zistenie vôle držiteľa zbaviť sa danej látky či predmetu. Pokiaľ neexistujú ustanovenia Spoločenstva, členské štáty majú voľnosť vo výbere spôsobov preukázania rôznych skutočností, ktoré sú stanovené v smerniciach preberaných členskými štátmi, pokiaľ takýto spôsob preukázania nepredstavuje zásah do účinnosti práva Spoločenstva (pozri najmä rozsudok z 15. júna 2000, ARCO Chemie Nederland a i., C-418/97 a C-419/97, Zb. s. I-4475, bod 41).

35 Podľa výkladu pojmu odpad podaného vnútroštátnym súdom určenie látky či predmetu k zneškodneniu alebo zhodnoteniu je analyzované ako prejavovanie úkonu, úmyslu alebo povinnosti „zbaviť sa" takejto látky či predmetu v zmysle článku 1 písm. a) prvého odseku smernice 75/442.

36 Teda definovaním činnosti zbavenia sa látky alebo predmetu až ako samotného výkonu činnosti zneškodňovania alebo zhodnocovania, ktoré sú uvedené v prílohách II A a II B smernice 75/442 robí takýto výklad kvalifikáciu odpadu závislou od výkonu určitej činnosti, ktorá sama sa môže kvalifikovať ako zneškodňovanie alebo zhodnocovanie, len ak sa uplatňuje na odpad. Takýto výklad teda nijako neupresňuje pojem odpadu.

37 Z tohto pohľadu je potrebné pripomenúť, že okolnosť, že nejaká látka je postúpená k výkonu činnosti uvedenej v prílohe II A alebo II B smernice 75/442, neumožňuje vyvodiť záver, že ide o zbavenie sa a že takáto látka je od tohto momentu odpadom (rozsudok Palin Granit, už citovaný, bod 27). Teda ak by uvedený výklad bol uplatňovaný v zmysle, že akákoľvek látka alebo akýkoľvek predmet, ktoré sú predmetom výkonu jednej z činností uvedených v prílohách II A a II B smernice

75/442 musia byť kvalifikované ako odpad, viedlo by to ku kvalifikovaniu ako odpad aj takých látok alebo predmetov, ktoré odpadom v zmysle tejto smernice nie sú. Napríklad podľa takéhoto výkladu by palivový olej používaný ako palivo, bol vždy odpadom, pretože by v okamihu jeho zapálenia podliehal pod výkon činnosti zaradenej do kategórie R 1 prílohy II B smernice 75/442.

38 Ale najmä ak by výklad podaný vnútroštátnym súdom bol uplatňovaný v tom zmysle, že látka alebo predmet, ktorých sa držiteľ zbavuje iným spôsobom, ako sú tie uvedené v prílohách II A a II B smernice 75/442, nie sú odpadom, takýto výklad by zužoval pojem odpadu, ako vyplýva z článku 1 písm. a) prvého odseku uvedenej smernice. Teda látka alebo predmet nespadajúci pod povinnosť zneškodňovania alebo zhodnocovania a ktorého sa držiteľ zbavuje jednoduchým opustením, bez postúpenia k výkonu takejto činnosti, by nebol kvalifikovaný ako odpad, zatiaľ čo by ním bol podľa smernice 75/442.

39 Skutočnosť, že opustenie odpadu nemôže byť považované za spôsob zneškodňovania tohto odpadu vyplýva najmä z článku 4 druhého odseku smernice 75/442, podľa ktorého „členské štáty taktiež prijmú nevyhnutné opatrenia na zákaz svojvoľného opúšťania, nepovoleného ukladania a nekontrolovateľného zneškodňovania odpadu". Toto ustanovenie dobre rozlišuje opustenie a zneškodňovanie. Z toho vyplýva, že opustenie a zneškodňovanie predmetu alebo látky sú dva spôsoby spomedzi iných ako sa ich zbaviť v zmysle článku 1 písm. a) prvého odseku smernice 75/442.

40 Je teda vhodné odpovedať na prvú otázku tak, že definícia pojmu odpad uvedená v článku 1 písm. a) prvom odseku smernice 75/442, nemôže byť vykladaná tak, že sa

obmedzene týka látok alebo predmetov posielaných alebo predkladaných k výkonu činnosti zneškodňovania alebo zhodnocovania uvedených v prílohách II A a II B uvedenej smernice alebo v rovnocenných zoznamoch, alebo ktorých držiteľ má vôľu alebo povinnosť ich na tento účel určiť.

O druhej otázke

41 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či môžu byť z pojmu odpad podľa článku 1 písm. a) prvého odseku smernice 75/442 vylúčené zostatky po výrobe alebo spotrebe, ak môžu byť alebo sú opätovne použité v rovnakom výrobnom alebo spotrebnom procese alebo analogickom či odlišnom procese, bez žiadneho predchádzajúceho spracovania a bez poškodzovania životného prostredia, alebo po predchádzajúcom spracovaní, avšak bez potreby nejakej z činností zhodnocovania, ktoré sú uvedené v prílohe C legislatívneho dekrétu č. 22/97, ktoré doslovne prevzalo do vnútroštátneho práva prílohu II B smernice 75/442.

42 Ako zdôrazňuje talianska vláda, výklad, ktorý je predmetom druhej otázky, má za cieľ za určitých podmienok vylúčiť z pojmu odpad zostatky po výrobe alebo spotrebe, ktoré môžu byť opätovne použité.

43 Ako už aj Súdny dvor rozhodol, okolnosť, že určitá použitá látka je zostatkom po výrobnom procese, je v zásade znamením existencie úkonu, úmyslu alebo povinnosti sa jej zbaviť v zmysle článku 1 písm. a) smernice 75/442 (pozri rozsudok ARCO Chemie Nederland a i., už citovaný, bod 84). Rovnaké posúdenie sa vzťahuje aj pokiaľ ide zostatky po spotrebnom procese.

44 Možno však pripustiť aj analýzu, podľa ktorej hmota, materiál alebo surovina, ako výsledok procesu spracovania alebo extrahovania, ktorého hlavným účelom však nie je ich produkcia, nemusia predstavovať zostatok po takomto procese, ale môžu byť vedľajším produktom, ktorého sa podnik nechce „zbaviť" v zmysle článku 1 písm. a) prvého odseku smernice 75/442, ale ktorý chce využiť alebo speňažiť za pre neho výhodnejších podmienok v neskoršom procese bez predchádzajúceho spracovania. Takáto analýza totiž neodporuje cieľom smernice 75/442, pretože nie je žiaden dôvod podriadiť jej ustanoveniam, vopred určeným pre zneškodňovanie alebo zhodnocovanie odpadu, hmotu, materiál alebo suroviny, ktoré majú ekonomickú hodnotu výrobku, nezávisle na akomkoľvek spracovaní a ktoré ako také spadajú pod právnu úpravu vzťahujúcu sa na tieto výrobky (pozri rozsudok Palin Granit, už citovaný body 34 a 35).

45 Vzhľadom na povinnosť širšie vykladať pojem odpad, s cieľom obmedziť ťažkosti alebo škodlivosť obsiahnuté v ich povahe, použitie argumentácie týkajúcej sa vedľajších produktov musí byť zúžené na situácie, keď opätovné použitie hmoty, materiálu alebo suroviny nie je iba náhodilé, ale skutočné, bez predchádzajúceho spracovania a v nepretržitosti výrobného procesu (rozsudok Palin Granit, už citovaný, bod 36).

46 Okrem kritéria, či nejaká látka má alebo nemá povahu zostatku po výrobnom procese, stupeň pravdepodobnosti opätovného použitia tejto látky vytvára teda druhé závažné kritérium pre posúdenie toho, či je alebo nie je odpadom v zmysle smernice 75/442. Ak okrem obyčajnej možnosti opätovného použitia látky existuje aj ekonomický osoh pre držiteľa tak urobiť, pravdepodobnosť opätovného použitia je vysoká. Za takého predpokladu predmetnú látku nemožno považovať za záťaž, ktorej sa držiteľ snaží „zbaviť", ale za pravý výrobok (rozsudok Palin Granit, už citovaný, bod 37).

47 Z uvedeného vyplýva, že je prípustné vzhľadom na ciele smernice 75/442, hmotu, materiál alebo surovinu, predstavujúce výsledok procesu spracovania alebo extrahovania, ktorého hlavným účelom však nie je ich produkcia, kvalifikovať nie ako odpad, ale ako vedľajší produkt, ktorého sa jeho držiteľ nemieni „zbaviť" v zmysle článku 1 písm. a) prvého odseku tejto smernice za predpokladu, že jeho opätovné použitie je skutočné, bez predchádzajúceho spracovania a v nepretržitosti výrobného procesu (pozri rozsudok z 11. septembra 2003, AvestaPolarit Chrome, C-114/01, Zb. s. I-8725).

48 Táto posledná analýza sa však nevzťahuje na zostatky po procese spotreby, ktoré nemožno považovať za „vedľajší produkt" procesu spracovania alebo extrahovania, ktorý by bolo možné opätovne použiť v rámci nepretržitého výrobného procesu.

49 Podobná analýza sa nemôže uplatniť ani pokiaľ ide zostatky, ktoré by nebolo možné kvalifikovať ako hmoty príležitostne opätovne použiteľné určitým a porovnateľným spôsobom, bez predchádzajúceho spracovania.

50 Podľa výkladu vyplývajúceho z takého ustanovenia, akým je článok 14 zákonného dekrétu č. 138/02, na to, aby zostatok po výrobe alebo spotrebe bol vyňatý z kvalifikácie odpadu, by stačilo aby bol alebo mohol byť opätovne použitý v celom procese výroby alebo spotreby, buď bez žiadneho predchádzajúceho spracovania a bez poškodzovania životného prostredia, alebo po predchádzajúcom spracovaní, avšak bez potreby nejakej z činností zhodnocovania v zmysle prílohy II B smernice 75/442.

51 Takýto výklad zjavne umožňuje vyhnúť sa tomu, aby zostatky po výrobe alebo spotrebe, ktoré inak zodpovedajú definícii podľa článku 1 písm. a) ods. 1 smernice 75/442, neboli kvalifikované ako odpad.

52 Z tohto pohľadu také materiály, o aké ide vo veci samej, nie sú opätovne použité určitým spôsobom a bez predbežného spracovania v rámci nepretržitosti toho istého procesu výroby alebo použitia, ale sú látkou alebo predmetom, ktorého sa jeho držiteľ zbavuje. Podľa vysvetlení pána Niselliho sporné materiály boli potom triedené a prípadne aj určitým spôsobom spracované a predstavujú druhotnú surovinu pre oceliarsky priemysel. V tomto kontexte však musia zostať kvalifikované ako odpad až kým nie sú skutočne recyklované na oceliarsky výrobok, t. j. až kým nevytvoria výsledný produkt spracovania, na ktoré boli určené. V skorších fázach nemôžu byť v skutočnosti ešte považované za recyklované, pretože uvedený proces spracovania nie je skončený. Naopak, s výnimkou prípadu, kedy získané výrobky by sa samé stali opustenými, okamih, kedy predmetný materiál stráca kvalifikáciu odpadu by nebolo možné určiť v etape priemyslového alebo obchodného procesu, ktoré nasledujú po ich spracovaní na oceliarsky výrobok, pretože od tohto okamihu ich nemožno odlíšiť od iných oceliarskych výrobkov, ktoré boli vyrobené z primárnych surovín (pozri, v prípade osobitných recyklovaných obalových odpadov, rozsudok z 19. júna 2003, Mayer Parry Recycling, C-444/00, Zb. s. I-6163, body 61 až 75).

53 Na druhú otázku je teda potrebné odpovedať tak, že pojem odpad v zmysle článku 1 písm. a) prvého odseku smernice 75/442 nemožno vykladať tak, že je z neho vyňatý súhrn zostatkov po výrobe alebo spotrebe, ktoré môžu byť alebo sú opätovne použité v procese výroby alebo spotreby, buď bez predchádzajúceho spracovania a bez poškodzovania životného prostredia, alebo po predchádzajúcom spracovaní, avšak bez potreby niektorej z činností zhodnocovania v zmysle prílohy II B tejto smernice.

O trovách

54 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

1) **Definícia pojmu odpad uvedená v článku 1 písm. a) prvom odseku smernice Rady 75/442/EHS z 15. júla 1975 o odpadoch, zmenenej a doplnenej smernicou Rady 91/156/EHS z 18. marca 1991 a rozhodnutím Komisie 96/350/ES z 24. mája 1996, nemôže byť vykladaná tak, že sa obmedzene týka látok alebo predmetov posielaných alebo predkladaných k výkonu činnosti zneškodňovania alebo zhodnocovania uvedených v prílohách II A a II B uvedenej smernice alebo v rovnocenných zoznamoch, alebo ktorých držiteľ má vôľu alebo povinnosť ich na tento účel určiť.**

2) **Pojem odpad v zmysle článku 1 písm. a) prvého odseku smernice 75/442, zmenenej a doplnenej smernicou 91/156 a rozhodnutím 96/350, nemožno vykladať tak, že je z neho vyňatý súhrn zostatkov po výrobe alebo spotrebe, ktoré môžu byť alebo sú opätovne použité v procese výroby alebo spotreby, buď bez predchádzajúceho spracovania a bez poškodzovania životného prostredia, alebo po predchádzajúcom spracovaní, avšak bez potreby niektorej z činností zhodnocovania v zmysle prílohy II B tejto smernice.**

Podpisy